

УДК 378:376-056.264-051(485+477)

Васьківська Ірина
старший викладач кафедри психології,
логопедії та інклюзивної освіти
Житомирський державний університет ім. І. Франка
м. Житомир, Україна

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ЛОГОПЕДІВ У ШВЕЦІЇ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сучасний простір вищої освіти України перебуває у постійному динамічному розвитку і безперервній модернізації, попри надзвичайно складні геополітичні та безпекові умови. Суттєвих трансформацій сьогодні зазнає і сфера спеціальної освіти. Зокрема, прийняття нового Професійного стандарту на групу професій «Вчитель-логопед»/«Логопед» значно розширило фахові межі від виключно педагогічної парадигми (робота з дітьми в закладах дошкільної освіти, закладах загальної середньої освіти) до сфери охорони здоров'я (робота з дорослими у реабілітаційних центрах, відділеннях лікарень). Водночас, слід розуміти, що удосконалення української логопедії неможливе без аналізу передових зарубіжних моделей, і особливої уваги у цьому контексті заслуговує Швеція. Однак, в процесі євроінтеграції української науки, важливим є не сліпе копіювання іноземних систем щодо підготовки фахівців або ж применшення здобутків вітчизняної науки, а дослідження та адаптація найкращих елементів світового досвіду у власну практику.

Професійна підготовка логопедів у Швеції є уніфікованою і здійснюється за клінічним вектором. На відміну від багатьох європейських університетів, яким притаманна двоступенева структура вищої освіти (бакалаврський рівень – 3-4 роки і, відповідно, 180-

240 кредитів ECTS, магістерський рівень – 1-2 роки – це 60-120 кредитів ECTS), шведські університети пропонують один безперервний цикл навчання логопедії тривалістю 4 роки обсягом 240 кредитів ECTS. Перші 3 роки передбачають набуття базових знань і умінь, що прирівнюються до тих, які здобуваються на бакалавраті, а четвертий рік – це поглиблене вузько направлене оволодіння профільними компетентностями. По завершенню навчання випускники отримують диплом магістра і мають право на отримання медичної ліцензії. Провідними університетами Швеції, які пропонують освітні програми з логопедії клінічного спрямування є:

1. Лундський університет (Lunds universitet);
2. Каролінський інститут (Karolinska Institutet);
3. Університет Умео (Umeå universitet);
4. Лінчепінзький університет (Linköpings universitet);
5. Гетеборзький університет (Göteborgs universitet);
6. Уппсальський університет (Uppsala universitet).

Підготовкою логопедів займаються виключно медичні факультети і відповідні кафедри (приміром, кафедра клінічних наук Каролінського інституту; кафедра біомедичних та клінічних наук Лінчепінзького університету) [5;6], на відміну від закладів вищої освіти в Україні, де підготовку логопедичних кадрів забезпечують переважно психолого-педагогічні факультети (наприклад, кафедра психології, логопедії та інклюзивної освіти на соціально-психологічному факультеті у Житомирському державному університеті імені Івана Франка; кафедра логопедії та спеціальних методик на факультеті спеціальної освіти, психології і соціальної роботи Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка; кафедра спеціальної та інклюзивної освіти на факультеті спеціальної та дошкільної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини) [1;2;3].

Освітні програми усіх університетів Швеції мають однакові назви «Logopedprogrammet» і невеликий ліцензійний обсяг (до прикладу, 34 особи в Каролінському інституті) [5]. Для шведів та громадян країн Європейського Союзу, навчання безкоштовне, для усіх інших – орієнтовно від 960 000 шведських крон. Здобуття освіти відбувається на денній формі, за виключенням Університету Умео, який пропонує єдину у країні програму підготовки дистанційного формату [8].

Здобуття логопедичної освіти в ЗВО Швеції носить міждисциплінарний характер і реалізується в межах 4 основних напрямів – поєднання логопедії, медицини, психології та лінгвістики (Рис.1). Оскільки статус логопеда в країні закріплений законодавчо за сферою охорони здоров'я і передбачає отримання медичної ліцензії, акцент на дисциплінах медичного спрямування є обов'язковим та необхідним (приміром, «Клінічна логотерапія та професійний підхід», «Порушення харчування та ковтання», «Загальна патологія та захворювання вуха, горла, носа», «Анатомія та фізіологія», ін.) [6;7;8]. Серед курсів з логопедії, що поєднуються з лінгвістикою, в різних університетах пропонують: «Порушення мовлення, мови та комунікації у дорослих», «Порушення голосу та плавності мовлення», «Логопедія та фонетика», «Лінгвістика: розвиток читання та письма», тощо [7;8]. Серед дисциплін психологічного блоку можна зустріти: «Психологія розвитку», «Логопедія: консультативний підхід та складні випадки».

По завершенню навчання більшість випускників працевлаштовуються у сфері охорони здоров'я, працюють, зокрема, в логопедичних кабінетах, відділеннях отоларингології, реабілітаційних клініках/центрах або реабілітаційних командах [4;9]. Варто зазначити, що подальша логопедична діяльність часто пов'язана із співпрацею з іншими фахівцями, такими як психологи, лікарі, фізіотерапевти, ерготерапевти, дієтологи. Також частина логопедів знаходять своє покликання у приватній практиці або в муніципальних установах, працюючи з дітьми або людьми похилого віку. Серед основних

видів діяльності можна виокремити роботу з голосом, заїканням, відновленням мовлення після інсультів, роботу із порушенням функції ковтання, артикуляційні труднощі.

Таким чином, професійна підготовка логопедів у закладах вищої освіти Швеції має уніфікований та безперервний характер, а клінічний акцент та міждисциплінарний підхід дозволяють забезпечити високу якість навчання і широкий спектр подальшого працевлаштування майбутніх фахівців.

Список використаних джерел

1. Житомирський державний університет імені І. Франка. URL: <https://zu.edu.ua/> (дата звернення: 10.06.2026).
2. Кам'янець-Подільський національний університет імені І. Огієнка. URL: <https://kpmu.edu.ua/opp/> (дата звернення: 05.06.2026).
3. Уманський державний педагогічний університет імені П. Тичини. URL: <https://udpu.edu.ua/> (дата звернення: 30.05.2026).
4. Göteborgs universitet. URL: <https://www.gu.se/> (дата звернення: 11.06.2026).
5. Karolinska Institutet. URL: <https://ki.se/> (дата звернення: 10.06.2026).
6. Linköpings universitet. URL: <https://liu.se/> (дата звернення: 14.06.2026).
7. Lunds universitet. URL: <https://www.lunduniversity.lu.se/> (дата звернення: 05.06.2026).
8. Umeå universitet. URL: <https://www.umu.se/> (дата звернення: 30.05.2026).
9. Uppsala universitet. URL: <https://www.uu.se/> (дата звернення: 12.06.2026).